

Statens økonomiske Evne ogsaa har sin Begrænsning, maa det blive let at forstaa, at jo mere vi kan mindske Statens Udgift til det enkelte Brug, desto flere Brug kan der oprettes for de samme Pengemidler. Nu er det ganske vist min Opfattelse, at den Udstykning, der er gennemført i de sidste Aar, har haft en saadan Udstrækning, at man med fuld Føje kan sige, at den har imødekommet en rimelig og naturlig Efterspørgsel efter Jord. Jeg ved nok, at der er adskillige, der har en anden Opfattelse, der har den Opfattelse, at Efterspørgselen efter Jord, særlig i 1920—21, var saa stor, at det var ganske umuligt at tilfredstille den. Men jeg tror nu, at det er rigtigt, at Efterspørgselen nu er gaaet betydeligt ned, og jeg mener, at det er ganske naturligt, at Forholdet er dette, idet man maa have Lov til at sige, at Efterspørgselen i 1920—21 i Virkeligheden var ophobet og sammenpresset som en Følge af, at Jordudstykningsen var standset i Krigsaarene. Derfor tror jeg — saaledes er min Opfattelse —, at naar der er gaaet 2—3 Aar, vil denne ophobede og sammenpressede Efterspørgsel vise sig at være i Aftagende. Det viser sig allerede i indeværende Aar, at Antallet af Ansøgninger om at komme i Betragtning er gaaet betydeligt ned. Det gælder ikke alene med Hensyn til Ansøgninger om at opnaa Husmandsbrug i Henhold til Lov af 4. Oktober 1919, men det viser sig ogsaa, at hvis man gaar over i Ministeriet og ser paa, hvor mange Ansøgninger der er indkommet i Henhold til Husmandsloven af 1917, saa er ogsaa Antallet af saadanne Ansøgninger gaaet meget stærkt ned fra i Fjor til i Aar. Det er ganske den samme nedadgaende Bevægelse, en Formindskelse af Antallet af Ansøgninger, der har fundet Sted paa begge Omraader. Hvis derfor Udstykningen kan fortsættes efter samme Maalestok som i de sidste Aar, vil vi meget hurtigt komme til det Punkt, hvor det offentlige fuldt ud kan tilfredsstille Efterspørgselen efter Husmandsbrug.

Jeg sagde før, at Oprettelsen af disse Brug betød et betydeligt Tab for Staten. Det er maaske noget vanskeligt nøjagtigt at udregne dette Tab, for saa vidt som det drejer sig om Lensjord. Det viser sig nemlig, at den Erstatningspris, der er fastsat i Henhold til Vurderingen af Lensjord, paa det allernøjeste svarer til selve Jordværdien; denne er en Ubetydelighed lavere end Erstatningsværdien. Man kan ikke ad den Vej konstatere noget egentligt Tab for Statskassen. Men det forekommer mig, at det kan man med større Ret og med større

Sikkerhed, naar man ser paa det Forhold, at Staten jo ogsaa optræder som direkte Jordkøber. Statens Jordlovsudvalg har jo paa Landbrugsministeriets Vegne baade i 1922 og i indeværende Aar købt adskillige Jordarealer til Udstykning. Staten købte f. Eks. i 1922 646 ha til samlet Købesum af 874 354 Kr. Disse 646 ha blev udstykket til 95 Brug, som efter endt Udstykning blev ansat til en samlet Jordværdi af 641 210 Kr., og det vil med andre Ord sige, at pr. Brug var Indkøbsprisen 8 923 Kr. Den gennemsnitlige Størrelse af disse Brug blev nemlig 6,6 ha, men efter endt Vurdering til Jordværdi viste det sig, at Jordværdien gennemsnitlig blev 6 750 Kr., med andre Ord, at Indkøbsprisen paa Jord pr. Brug laa 2 173 Kr. over Jordværdien. Nu har jo Staten ved Siden af i de sidste Aar givet en forrentningsfri Del af Byggelaanet paa 5 500 Kr., og man vil let forstaa, at naar Staten køber Jord og giver Byggelaan paa disse Betingelser, koster Oprettelsen af saadanne Husmandsbrug meget betydelige Summer, og hvis der kan findes forsvarlige og rimelige Former, er der al Grund til at formindske disse Udgifter, for at Staten med de samme Midler kan udrette mere. Det ligger jo temmelig nær i saa Henseende at drage en Sammenligning mellem de Resultater, som her er naaet, og de Resultater, der fremkommer ved Udstykning efter Loven af 1917, og det er jo netop Hensigten med de samlede Ændringer, at de skulde bringe Overensstemmelse til Veje mellem disse to Love og gøre de økonomiske Forhold for Brugerne saa vidt muligt lige.

Det er allerede blevet nævnt, at vi i Finansaaret 1922—23 efter Husmandsloven af 1917 har givet 857 Laan. Samtidig var Statens Tilskud 3 000 Kr. pr. Brug, og for saa vidt Laanet udgør Maksimumsbeløbet, var Laanet 15 000 Kr. Af disse 15 000 Kr. udreder Statskassen $\frac{3}{5}$, altsaa 9 000 Kr. Men nu ved enhver, at naar Staten giver et saadant Laan paa 9 000 Kr., faar den til Gengæld Obligationer for disse 9 000 Kr., Obligationer, som den overtager til Parikurs, men bagefter maa afsætte til den Kurs, der kan opnaas, og man regner i alt Fald ikke for meget, hvis man regner med, at Staten ved at sælge disse Husmandsobligationer har et Tab paa mindst 15 pCt. Det vil sige, at hvis man gaar op til Maksimumslaanet de 9 000 Kr. for Statskassens Vedkommende, bliver det 13—1 400 Kr. i Tab for Statskassen, og sammen med det direkte Tilskud paa 3 000